

Sygn. akt VI U 296/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2019 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: E. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 30 listopada 2018 r., znak: ENP/20/004159586

w sprawie: E. Z.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy

oddala odwołanie.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił E. Z. prawa do wypłaty ekwiwalentu za deputat węglowy.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, jako byłemu pracownikowi kolejowemu, powołując się na fakt, że była pracownikiem kolejowym w okresie od 1.07.1987 r. do 1.11.1995 r. a w (...) pracowała w latach 1987-2017. Deputat węglowy był jej wypłacany do 31.12.1991 r. Ubezpieczona twierdziła że spełniła wszystkie przesłanki do uzyskania prawa do spornego świadczenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych domagał się oddalenia odwołania podnosząc, że od 1.01.1992 r. wartość deputatu węglowego została włączona do pensji i dlatego, skoro w momencie przejścia na emeryturę ubezpieczona nie miała prawa do ekwiwalentu, żądanie jej jest bezzasadne.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona E. Z. w okresie od dnia 1.07.1987 r. do 30.09.2017r. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w B.(następnie (...)). Ubezpieczona była pracownikiem kolejowym w okresie od 1.07.1987 r. do 1.11.1995 r. W okresie zatrudnienia ubezpieczona pobierała ekwiwalent za deputat węglowy do 31.12.1991r.(k.25 akt rentowych). Od ekwiwalentu za węgiel były naliczane i odprowadzane składki ZUS.

Na podstawie § 1 Zarządzenia Nr 12 Dyrektora PP Zakładów (...) w B. z dnia 4.02.1992 r. w sprawie włączenia dodatku węglowego i mundurowego do wynagrodzeń włączono do płacy zasadniczej pracowników dniówkowo-premiowych i miesięcznie płatnych dodatek węglowy i mundurowy w wysokości 63.200,00 zł (sprzed denominacji). Stosownie do treści § 4 zarządzenie to weszło w życie z dniem 01 stycznia 1992 r.

Powyższe okoliczności są niesporne między stronami a ubezpieczona fakt wliczenia deputatu do pensji potwierdziła w odwołaniu, ponadto okoliczności powyższe znajdują odzwierciedlenie w treści zawartych w aktach organu rentowego zaświadczeniach ZUS Rp-7 z dnia 11. 03. 2003 r. (k. 5. akt ZUS) i informacji nadesłanej od byłego pracodawcy ubezpieczonej z dnia 11.02.2019 r. (k.22).

dowód: okoliczności bezsporne i dokumenty w aktach rentowych

W dniu 11.09. 2017 r. ubezpieczona, urodzona (...) złożyła wniosek o emeryturę na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Decyzją z dnia 6.10. 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał ubezpieczonej zaliczkę na poczet przysługującej emerytury a decyzją z dnia 31.10.2017 r. ustalili wysokość jej emerytury, Ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do ekwiwalentu za deputat węglowy w dniu 23.11.2018 r. Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił E. Z. prawa do wypłaty ekwiwalentu za deputat węglowy.

dowód: decyzje i wnioski w aktach rentowych

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Stan faktyczny, bezsporny między stronami Sąd ustalił na podstawie dokumentów w aktach rentowych ubezpieczonej, których prawdziwości strony nie kwestionowały.

W tak ustalonym i bezspornym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 74 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego byłemu pracownikowi kolejowemu, pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika, pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Zgodnie zaś z art. 74 ust. 10 i 11 ustawy z 8 września 2000 r. emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty. Prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty.

W świetle przywołanych regulacji prawo do deputatu węglowego przysługuje pracownikom pracującym na kolei. Przysługuje ono również byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę. Dla nabycia prawa do deputatu węglowego decydujące znaczenie ma ustalenie, czy wnioskodawcy przysługiwało prawo do deputatu węglowego w okresie zatrudnienia na kolei oraz czy nabycie prawa do emerytury nastąpiło w oparciu o zatrudnienie wykonywane na kolei.

Faktem powszechnie znanym jest, że do 1982 r. Zakłady (...) w B. zgrupowane były w Zjednoczeniu Zakładów (...) (por. wikipedia. pl).

Stosownie do treści § 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie praw i obowiązków pracowników kolejowych (Dz. U. z 1974 r. Nr 51, poz. 327 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem,) w brzmieniu obowiązującym do dnia 18 maja 1993 r.

jego przepisy stosuje się do pracowników zatrudnionych, odpowiednio: w przedsiębiorstwie (...), z wyłączeniem biur projektów kolejowych oraz w zakładach zgrupowanych w Zjednoczeniu Zakładów (...) i w tym Zjednoczeniu.

Zgodnie zaś z treścią § 22 rozporządzenia pracownikom, z wyjątkiem wymienionych w § 1 pkt. 5, przysługuje prawo do bezpłatnego deputatu węglowego.

W latach 1972-1978 pracownikom Przedsiębiorstwa Państwowego (...) były wypłacane deputaty węglowe, zaś w okresie obejmującym lata 1979-1991 pracownikom był wypłacany ekwiwalent za węgiel, od którego były naliczane i odprowadzane składki na ZUS.

Na podstawie § 1 zarządzenia nr 12 dyrektora PP Zakładów (...) z dnia 04 lutego 1992 r. w sprawie włączenia dodatku węglowego i mundurowego do wynagrodzeń (k. 113 akt sprawy) włączono do płacy zasadniczej pracowników dniówkowo-premiovych i miesięcznie płatnych dodatek węglowy i mundurowy w wysokości 63.200,00 zł (sprzed denominacji). Stosownie do treści § 4 zarządzenie to weszło w życie z dniem 01 stycznia 1992 r.

Powyższe okoliczności znajdują odzwierciedlenie w treści zawartych w aktach organu rentowego zaświadczeniach ZUS Rp-7.

Ubezpieczona od 1 stycznia 1992 r. do 30 września 2017 r. nie pobierała deputatu węglowego jako bezpłatnego przydziału węgla, ani też nie był jej wypłacany ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy.

Wypłacanie kwoty pieniężnej zamiast dobra określonego co do rodzaju, gatunku oraz ilości nie powoduje zmiany pierwotnego charakteru świadczenia, lecz prowadzi tylko do zmiany sposobu jego wypełnienia. Pracodawca obowiązany do świadczenia w naturze może zatem uwolnić się od tego obowiązku przez zapłatę określonej sumy jako jego ekwiwalentu. W sytuacji, gdy pracodawca nie był obciążony powinnością dostarczenia deputatu węglowego w naturze, lecz zobowiązany do wypłacenia uprawnionym pieniężnego ekwiwalentu, wartość ekwiwalentu pieniężnego należało oceniać tak, aby - w razie potrzeby - umożliwić zainteresowanemu nabycie określonej ilości węgla na rynku. Musiałaby to być ekwiwalent rynkowej (detalicznej) ceny węgla z chwili wymagalności świadczenia i a kwota ekwiwalentu mogłaby się zmieniać odpowiednio do tej ceny, a więc nie tylko rosnąć, ale również maleć wraz z ewentualnym jej spadkiem (por. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów z dnia 29 czerwca 1995 r., I PZP 5/95, OSNAPiUS 1996 Nr 4, poz. 56; uzasadnienie wyroku z dnia 2 października 1996 r., I PRN 73/96, OSNAPiUS 1997, Nr 8, poz. 126; wyrok z dnia 18 stycznia 1996 r., I PRN 96/95, OSNAPiUS 1997 Nr 2, poz. 19; wyrok z dnia 8 października 1996 r., I PRN 41/96, OSNAPiUS 1997 Nr 8, poz. 127; wyrok z dnia 8 października 1996 r., I PRN 96/96, OSNAPiUS 1997 Nr 12, poz. 213 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1996 r., I PRN 89/96, OSNAPiUS 1997 Nr 12, poz. 214 i wyrok z dnia 14 listopada 1996 r., I PKN 8/96, OSNAPiUS 1997 Nr 12, poz. 215 oraz uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów z dnia 6 lipca 2000 r., III ZP 9/00, OSNP 2000 Nr 24, poz. 902).

Skoro zatem z dniem 1 stycznia 1992 r. pracodawca włączył ubezpieczonej wartość deputatu węglowego do płacy zasadniczej, podwyższając wysokość płacy zasadniczej o tę kwotę i nie zmieniał wysokości tego świadczenia w zależności od rynkowej (detalicznej) ceny węgla, to w konsekwencji uznać należy, że wnioskodawczym od 1 stycznia 1992 r. do 30 września 2017 r. nie była uprawniona do świadczenia w postaci deputatu węglowego.

W konsekwencji włączenia od dnia 1 stycznia 1992r. deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego do wynagrodzenia zasadniczego ubezpieczonej, wartość tego deputatu została uwzględniona przy ustalaniu podstawy wymiaru jej emerytury.

Zgodnie bowiem z treścią art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę.

Zdaniem Sądu Okręgowego przyjęcie, że ubezpieczona należy do kręgu osób uprawnionych do deputatu węglowego oznaczałoby przyznanie jej podwójnej korzyści z tego samego tytułu - po raz pierwszy poprzez zwiększenie emerytury (na skutek uwzględnienia w podstawie jej wymiaru wynagrodzenia uzyskanego w poszczególnych latach kalendarzowych, przyjętych do obliczenia tej podstawy, zwiększonego o deputat węglowy) oraz po raz drugi poprzez przyznanie ubezpieczonej deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy o komercjalizacji (...) (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 2 czerwca 2010 r. I BU 4/10, LEX nr 607230).

Powyższe stałoby w sprzeczności z ratio legis przepisu art. 74 ust. 4 ustawy o komercjalizacji (...), którym jest jedynie rekompensata świadczenia, do którego prawo przysługiwało pracownikom (...). Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając odwołanie ubezpieczonej na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSO Ewa Milczarek